

EUROOPA KOHTU OTSUS
3. detsember 1996*

Koostööleping Euroopa Ühenduse ja India Vabariigi vahel – Arengukoostöö – Inimõiguste ja demokraatlike põhimõtete kaitse – Koostöö energeetika, turismi, kultuuri, narkootikumide kuritarvitamise üle teostatava kontrolli ja intellektuaalomandi kaitse valdkonnas – Ühenduse pädevus – Õiguslik alus

Kohtuasjas C-268/94,

Portugali Vabariik, esindajad: professor João Mota de Campos, välisministeeriumi Euroopa ühenduse asjade osakonna õigustalituse juhataja Luis Fernandes ja sama talituse õigusnõunik Maria Luisa Duarte, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Portugali Suursaatkond, 33 allée Scheffer,

hageja,

keda toetab

Kreeka Vabariik, esindajad: välisministeeriumi Euroopa õiguse asjade eritalituse erakorraline abiõigusnõunik Aikaterini Samoni-Rantou ja sama talituse teaduslik erinõustaja, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Kreeka Suursaatkond, 117 Val Sainte-Croix,

menetlusse astuja,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: õigustalituse ametnikud Jorge Monteiro ja António Tanca, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o Euroopa Investeerimispanka õigusosakonna juhataja Bruno Eynard, 100 boulevard Konrad Adenauer,

kostja,

keda toetab

Taani Kuningriik, esindaja: välisministeeriumi õigusnõunik Peter Biering, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Taani Suursaatkond, 4 boulevard Royal,

Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, esindajad: Treasury Solicitor's Department'i ametnik Lindsey Nicoll, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Ühendkuningriigi Suursaatkond, 14 boulevard Roosevelt

ja

* Kohtumenetluse keel: portugali.

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: õigustalituse ametnikud Claire Bury ja Ana Maria Alves Vieira, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o õigustalituse ametnik C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,
menetlusse astujad,

mille esemeks on nõukogu 18. juuli 1994. aasta otsuse 94/578/EÜ partnerlust ja arengut käsitleva koostöölepingu sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse ja India Vabariigi vahel (EÜT L 223, lk 23; ELT eriväljaanne 11/21, lk 48) tühistamine,

EUROOPA KOHUS

koosseisus: president G. C. Rodríguez Iglesias, kodade esimehed G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, J. L. Murray ja L. Sevón (ettekandja), kohtunikud C. N. Kakouris, P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann ja M. Wathelet,

kohtujurist: A. M. La Pergola,

kohtusekretär: asekohtusekretär H. von Holstein,

arvestades kohtuistungil ettekannet,

olles ära kuulunud poolte kohtukõned 5. märtsi 1996. aasta kohtuistungil, kus Portugali Vabariiki esindasid professor João Mota de Campos ja Luis Fernandes, Kreeka Vabariiki Aikaterini Samoni-Rantou ja Georgios Karipsiadis, nõukogu õigustalituse direktor Ramón Torrent, António Tanca ja õigustalituse ametnik Isabel Lopes-Cardoso, Taani Kuningriiki Peter Biering ning komisjoni Claire Bury ja Ana Maria Alves Vieira,

olles 23. mai 1996. aasta kohtuistungil ära kuulunud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1. Portugali Vabariik taotles oma 26. septembril 1994 Euroopa Kohtu kantseleisse saabunud hagiavaldusega EÜ asutamislepingu artikli 173 alusel nõukogu 18. juuli 1994. aasta otsuse 94/578/EÜ partnerlust ja arengut käsitleva koostöölepingu sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse ja India Vabariigi vahel (EÜT L 223, lk 23; ELT eriväljaanne 11/21, lk 48; edaspidi „vaidlustatud otsus”) tühistamist.
2. Vaidlustatud otsuse aluseks on EÜ asutamislepingu artiklid 113 ja 130y koostoimes artikli 228 lõike 2 esimese lause ja lõike 3 esimese alapunktiga.

3. Vaidlustatud otsuse võttis vastu nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga. Istungil, mil see otsus tehti, väljendas Portugali Vabariik avaldusega protokollis oma eriarvamust õigusliku aluse valiku osas.

4. Partnerlust ja arengut käsitlev koostööleping Euroopa Ühenduse ja India Vabariigi vahel (edaspidi „leping”) jõustus 1. augustil 1994. aastal (EÜT L 223, lk 35; ELT eriväljaanne 11/21, lk 4).

5. Lepingu artikli 1 lõikes 1 on sätestatud: „Demokraatlike põhimõtete ja inimõiguste austamine on lepinguosaliste koostöö ja käesoleva lepingu sätete aluseks ning käesoleva lepingu oluliseks osaks.”

6. Lepingu artikli 1 lõike 2 esimene alapunkt näeb ette: „Käesoleva lepingu peamine eesmärk on dialoogi ja partnerluse kaudu soodustada ja arendada erinevaid koostööaspekte lepinguosaliste vahel tihedamate ja paremate suhete saavutamiseks.” Artikli 1 lõike 2 teises alapunktis on öeldud, millele see koostöö keskendub.

7. Lepingu artikkel 2 näeb ette, et ühendus ja India kohaldavad kaubavahetuse osas vastastikust enamsoodustusrežiimi.

8. Artikkel 3 sisaldab kaubandust ja kaubanduskoostööd käsitlevaid sätteid ja artikkel 4 puudutab majanduskoostööd.

9. Lepingu artiklites 5–19 on loetletud muud koostöövaldkonnad, nende hulgas energeetika (artikkel 7), intellektuaalomand (artikkel 10), turism (artikkel 13), informatsioon ja kultuur (artikkel 15) ning kontroll narkootikumide kuritarvitamise üle (artikkel 19), mis sätestavad järgmist:

„Artikkel 7. Energeetika

Lepinguosalised tunnustavad energiasektori olulisust majanduslikule ja sotsiaalsele arengule ning kohustuvad tugevdama koostööd energia tootmise, säästmise ja tõhusa kasutamise valdkonnas. Selline täiustatud koostöö hõlmab planeerimistööd energeetika, mittekonventsionaalse energia vallas, sealhulgas päikeseenergia, ja selle keskkonnamõtjude arvessevõtmist.”

„Artikkel 10. Intellektuaalomand

Lepinguosalised kohustuvad tagama intellektuaalomandi, sealhulgas patentide, kauba- või teenindusmärkide, autoriõiguse ja muude sarnased õiguste, geograafiliste nimetuste (sealhulgas päritolumärgide), tööstusdisainilahenduste ja mikrolülituse topoloogiatega asjakohase ja tõhusa kaitse oma seaduste, õigusnormide ja poliitikate raames, seda kaitset vajadusel tugevdades. Samuti kohustuvad nad võimaluse korral hõlbustama juurdepääsu intellektuaalomandi organisatsioonide andmebaasidele.”

„Artikkel 13. Turism

Lepinguosalised lepivad kokku toetada turismi valdkonnas tehtavat koostööd erimeetmete abil, sealhulgas:

- a) teabevahetus ja uuringute läbiviimine;
- b) koolitusprogrammid;
- c) investeeringute ja ühissettevõtete edendamine.”

„Artikkel 15. Informatsioon ja kultuur

Lepinguosalised teevad koostööd informatsiooni ja kultuuri valdkonnas paremaks üksteisemõistmiseks ja kultuurisidemete tugevdamiseks kahe piirkonna vahel. Selline koostöö võib hõlmata:

- a) teabevahetust kultuuriliselt huvipakkuvates küsimustes;
- b) esialgseid uuringuid ja tehnilist abi kultuuripärandi säilitamise eesmärgil;
- c) koostööd massiteabevahendite ning audiovisuaalse toodangu valdkonnas;
- d) kultuurisündmuste ja -vahetuse organiseerimist.”

„Artikkel 19. Kontroll narkootikumide kuritarvitamise üle

1. Lepinguosalised kinnitavad, et nad muudavad vastavalt oma pädevusele tõhusamaks oma poliitika ja meetmed eesmärgiga võidelda narkootikumide ja psühhotroopsete ainete pakkumise ja levitamise vastu ning narkootikumide kuritarvitamise vältimiseks ja vähendamiseks, võttes arvesse selles suhtes rahvusvaheliste organite poolt tehtud tööd.

2. Lepinguosaliste koostöö hõlmab järgmist:

- a) koolitamine, harimine, tervishoiu edendamine ja sõltlaste võõrutusravi, sealhulgas projektid sõltlaste taasintegreerimiseks töö- ja sotsiaalsesse keskkonda;
- b) meetmed alternatiivsete majandusvõimaluste soodustamiseks;
- c) tehniline, finants- ja haldusabi lähteainetega kauplemise üle teostatava järelevalve ning narkootikumide kuritarvitamise ennetamise, ravi ja vähendamise osas;
- d) asjassepuutuva teabe, sealhulgas rahapesuga seotud teabe vahetus.”

10. Lepingu artikli 24 lõikes 1 on sätestatud, et koostöö edendamiseks võivad lepinguosalised vastastikkusel nõusolekul käesolevat lepingut laiendada ning teha sellesse täiendusi konkreetseid sektoreid või valdkondi käsitlevate kokkulepete kaudu. Selle sätte lõike 2 järgi võivad mõlemad lepinguosalised lepingu raames esitada ettepanekuid koostöö laiendamiseks, võttes arvesse lepingu kohaldamisel saadud kogemusi.

11. Lepingu artikkel 25 näeb ette, et piiramata Euroopa ühenduste asutamislepingute asjakohaste sätete kohaldamist, ei mõjuta leping ega ükski selle alusel võetud meede mingil viisil ühenduste liikmesriikide õigust kahepoolseteks tegevusteks Indiaga majanduskoostöö vallas või vajaduse korral uute majanduskoostöölepingute sõlmimiseks Indiaga.

12. Euroopa Kohtu president andis 14. veebruari 1995. aasta määrusega Kreeka Vabariigile loa astuda menetlusse Portugali Vabariigi nõuete toetuseks. Kolme 14. märtsi 1995. aasta määrusega andis Euroopa Kohtu president Taani Kuningriigile, Ühendkuningriigile ja komisjonile loa astuda menetlusse nõukogu nõuete toetuseks. Ühendkuningriigi valitsus teavitas 7. juuni 1995. aasta kirjaga siiski Euroopa Kohut, et ei kavatse menetlusse astuja seisukohti esitada.

13. Portugali Vabariik vaidlustab oma hagiavalduses ühenduse pädevuse õigusliku aluse seaduslikkuse ja vastava menetluse, millega ühendus lepingu sõlmis. Portugali Vabariik on seisukohal, et vaidlustatud otsuse õiguslik alus ei anna ühendusele vajalikke volitusi selle lepingu sõlmimiseks, mis puudutab esiteks lepingu inimõigusi käsitlevat sätet ja teiseks lepingu teatud konkreetseid koostöövaldkondi käsitlevaid sätteid. Seega oleks pidanud tuginema ka asutamislepingu artiklile 235 ja tagama kõikide liikmesriikide osalemise lepingu sõlmimise protsessis.

Inimõiguste ja demokraatlike põhimõtete austamine

14. Esiteks tuleb analüüsida Portugali valitsuse väidet, et lepingu artikli 1 lõike 1 kohaselt oleks vaidlustatud otsuse õiguslikuks aluseks pidanud olema asutamislepingu artikkel 235.

15. Selles osas märgib Portugali valitsus esiteks, et enne Euroopa Liidu lepingu jõustumist sõlmitud koostöölepingutesse inimõigusi käsitleva sätte lisamiseks andis ühendusele sobiva õigusliku aluse EMÜ asutamislepingu artikkel 235.

16. Teiseks on Portugali valitsus seisukohal, et kuigi ühenduse õiguskorras on põhiõigused õiguse üldiste printsiipidena kohustuslikud, ei võimalda see teha järeldust, et ühendusel oleks pädevus võtta vastu siseseid või väliseid meetmeid selles valdkonnas. Veelgi enam, viited põhiõigustele ühtse Euroopa akti preambulis ning Euroopa Liidu lepingu preambulis ja mõningates artiklites on Portugali valitsuse arvates programmilist laadi; need määratlevad üldeesmärgi, kuid ei anna ühendusele konkreetseid tegevusvolitusi.

17. Samuti on ELi lepingu artikli 130u lõikes 2 Portugali valitsuse arvates piiratud üldeesmärgi määratlemisega. Artikkel 130y kujutab endast seega piisavat õiguslikku alust koostöölepingu sõlmimiseks ainult siis, kui inimõiguste austamine on ette nähtud üksnes lepingu üldeesmärgina. India Vabariigiga sõlmitud leping läheb siiski kaugemale, sest selle artikli 1 lõikes 1 on öeldud, et „inimõiguste austamine on [...] lepingu [...] oluline osa”. Lepingus ei ole täpsustatud taolise kirjelduse tagajärgi, kuid see eeldab, et ühendus saab kasutada konkreetseid tegevusvahendeid, mis saavad tugineda üksnes asutamislepingu artiklile 235.

18. Nõukogu, keda toetavad Taani valitsus ja komisjon, arvab, et lepingu artikli 1 lõige 1 tuleneb artikli 130u lõikes 2 sätestatud nõudest. Kuivõrd see nõue on arengupoliitika põhielemente, siis on loogiline seda lepingus mainida.

19. Lisaks väidavad selles osas nõukogu ja teda toetavad pooled, et seda tüüpi tingimus koostöölepingus võimaldab ühendusel inimõiguste tõsise rikkumise korral teise lepinguosalise poolt peatada lepingu kohaldamine ühe põhisätte rikkumise tõttu. Nad viitavad siinkohal lepingute õiguse Viini konventsiooni artiklile 60.

20. Taani valitsus lisab, et artikkel 235 oleks kohane õiguslik alus, kui ühendus otsustaks sõlmida konkreetse lepingu kolmanda riigiga, mille põhieesmärk on inimõiguste kaitse. India Vabariigiga sõlmitud lepingul ei ole siiski niisugune eesmärk. Lepingu artikli 1 lõige 1 lisati nimelt ainsa eesmärgiga võimaldada kohaldada lepingu muid sätteid.

21. Esiteks tuleb silms pidada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on tuginemine asutamislepingu artiklile 235 kui akti õiguslikule alusele põhjendatud vaid siis, kui üheski teises asutamislepingu sättes ei ole ühenduse institutsioonidele antud vajalikke volitusi selle akti vastuvõtmiseks (vt eelkõige 26. märtsi 1987. aasta otsust kohtuasjas 45/86: komisjon vs. nõukogu, EKL 1987, lk 1493, punkt 13, ja 26. märtsi 1996. aasta otsust kohtuasjas C-271/94: parlament vs. nõukogu, EKL 1996, lk I-1689, punkt 13).

22. Meetme õigusliku aluse valik peab ühenduse pädevuste jagunemise kontekstis põhinema objektiivsetel asjaoludel, mis on kohtulikult kontrollitavad. Selliste asjaolude hulka kuuluvad eelkõige meetme eesmärk ja sisu (vt eelkõige 11. juuni 1991. aasta otsust kohtuasjas C-300/89: komisjon vs. nõukogu, EKL 1991, lk I-2867, punkt 10, ja 12. novembri 1996. aasta otsust kohtuasjas C-84/94: Ühendkuningriik vs. nõukogu, EKL 1996, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, punkt 25).

23. Deklareerides, et „ühenduse poliitika [...] aitab kaasa üldisele eesmärgile austada demokraatia ja õigusrõõgi arendamist ja tugevdamist ning inimõigusi ja põhivabadusi”, näeb asutamislepingu artikli 130u lõige 2 ette, et ühendus peab võtma arvesse inimõiguste austamise põhimõtet, kui võtab vastu meetmeid arengukoostöö valdkonnas.

24. Üksnes koostöölepingu artikli 1 lõikest 1, mis näeb ette, et inimõiguste ja demokraatlike põhimõtete austamine on lepingu „oluline osa”, ei ole võimalik järeltada selle sätte väljumist asutamislepingu artikli 130u lõikes 2 püstitatud eesmärgi raamidest. Nimelt tuleneb eelnimetatud õigusnormi sõnastusest, millist tähtsust tuleb omistada inimõiguste ja demokraatlike põhimõtete austamisele, ja eelkõige see, et arengukoostööpoliitika peab olema nende põhimõtetega kooskõlas.

25. Veelgi enam nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 27 märkis, on mitmes liikmesriikide ja ühenduse institutsioonide avalduses ja dokumendis, mis koostati juba enne Euroopa Liidu lepingu ja seega EÜ asutamislepingu XVII jaotise jõustumist, rõhutatud inimõiguste tähtsust arengukoostöö raames.

26. Mis puudutab konkreetsemalt Portugali valitsuse väidet, et inimõiguste austamise käsitlemine koostöö põhielemendina eeldab spetsiifilisi tegevusvahendeid, siis tuleb

esiteks tõdeda, et koostööpoliitika kohandamine inimõiguste austamisele tähendab tingimata teatava nendevahelise alluvusseose loomist.

27. Selles osas tuleb märkida, et niisugune säte nagu koostöölepingu artikli 1 lõige 1 võib olla oluliseks aluseks rahvusvahelise õiguse järgi arengukoostöö lepingu peatamisel või lõpetamisel, kui kolmas riik ei ole austanud inimõigusi.

28. Teiseks tuleb märkida, et lepingu artikkel 1, mille pealkiri on „Alus ja eesmärgid”, ning selle artikli lõike 1 sõnastus kinnitavad, et inimõiguste ja demokraatlike põhimõtete austamine ei kujuta endast lepingus ette nähtud konkreetset koostöövaldkonda.

29. Seetõttu tuleb asuda seisukohale, et mis puudutab lepingu artikli 1 lõiget 1, siis sai artikkel 130y olla vaidlustatud otsuse õiguslikuks aluseks.

Lepingu konkreetseid koostöövaldkondi käsitlevad sätted

30. Portugali valitsus väidab, et lepingu sätted, mis käsitlevad konkreetseid koostöövaldkondi, on ebapiisavad moodustamaks vaidlustatud otsuse õiguslikku alust.

31. Ta rõhutab, et EÜ asutamislepingu XVII jaotise „Arengukoostöö” sätete tõlgendamisel tuleb eelkõige arvesse võtta, et ühenduse ja liikmesriikide volitused arengukoostöö osas täiendavad üksteist. Tema arvates ei saa koostöölepingu õiguslikuks aluseks olla ainult artikkel 130y, sõltumata selle konkreetsest materiaalsest kohaldamisalast ja selles ette nähtud lepinguliste kohustuste laadist. See artikkel on sobiv ja piisav alus ainult koostöölepingute puhul, mille sätted jäävad ühenduse sõnaselgelt või kaudselt määratletud tegevusvolituste piiridesse. Kui koostöölepinguga hõlmatud valdkond kuulub liikmesriikide endi pädevusse, on selle sõlmimisel seega nõutav nende osalemine. Käesoleval juhul on see nii intellektuaalomandit ja narkootikumide kuritarvitamise üle teostatava kontrolli käsitlevate sätete osas. Kohtuistungil väitis Portugali valitsus, et ka koostöö turismi ja kultuuri valdkonnas nõuab liikmesriikide osalemist lepingu sõlmimises.

32. Portugali valitsuse arvates eeldab lepingu energeetikat käsitlev säte asutamislepingu artiklile 235 tuginemist, sest see valdkond kuulub ühenduse eesmärkide hulka, kuid EÜ asutamislepingus ei ole konkreetset sätet tegevusvahendite kohta.

33. Nõukogu seevastu arvab, et kohaldas õigesti Euroopa Kohtu praktikat, mille kohaselt peab akti põhieesmärgi suhtes teisejärguliste sellesse kuuluvate meetmete õiguslikuks aluseks olema selle eesmärgi seisukohast asjakohane säte või asjakohased sätted ning neil ei ole vaja eraldi õiguslikku alust. Käesoleval juhul väljendub ainult lepingu kaubanduslik aspekt kohustustes, mille ulatus ja roll lepingu ülesehituses eeldavad spetsiifilist õiguslikku alust, nimelt artiklit 113.

34. Komisjon, kes nõustub nõukogu väidetega, täpsustab, et tema arvates tuleneb komisjoni pädevus arengukoostöö valdkonnas välissuhete alal rohkem artiklist 130w kui artiklist 130y.

35. Portugali valitsuse argumendid tõstatavad küsimuse, millisel määral võib ühenduse ja kolmanda riigi vahel sõlmitud ja artikli 130y alusel vastu võetud lepingus ette näha sätteid konkreetsetes valdkondades, ilma et oleks tarvis tugineda muudele õiguslikele alustele või kaasata liikmesriike lepingu sõlmimisse.

36. Selles osas tuleb kõigepealt märkida, et asutamislepingu XVII jaotisest, eelkõige selle artikli 130u lõikest 1, artikli 130w lõikest 1 ning artiklitest 130x ja 130y nähtub esiteks, et ühendusel on konkreetne pädevus sõlmida lepinguid kolmandate riikidega arengukoostöö valdkonnas, ning teiseks, et see pädevus ei ole ainupädevus, vaid täiendab liikmesriikide pädevust.

37. Et leping oleks käsitletav arengukoostöö lepinguna asutamislepingu artikli 130y tähenduses, peavad lepingul olema artiklis 130u nimetatud eesmärgid. Artikli 130 u lõikest 1 nähtub aga eriti selgelt, et need eesmärgid on selles mõttes laiaulatuslikud, et nende saavutamiseks vajalikud meetmed peavad puudutama erinevaid konkreetseid valdkondi. Nii on see eelkõige lepingu puhul, milles määratakse kindlaks selle koostöö raamistik.

38. Nõue, et ühenduse ja kolmanda riigi vaheline arengukoostöö leping põhineks mõnel muul õigusnormil kui artikkel 130y ja selle peaksid liikmesriigid alati siis ise sõlmima, kui see mõjutab mõnda konkreetset valdkonda, oleks sellises olukorras tegelikult artikli 130y sisuga pädevuse ja menetluse osas vastuolus.

39. Järelikult tuleb asuda seisukohale, et spetsiifilisi konkreetseid valdkondi sisaldavad sätted arengukoostöö lepingus ei muuda lepingu olemust ja see tuleb määratleda võttes arvesse mitte selle erisätteid, vaid põhieset, tingimusel et need erisätted ei sisalda konkreetsetes valdkondades niisuguse ulatusega kohustusi, mis endast tegelikult arengukoostöö eesmärkidest erinevaid eesmarke kujutavad (vt selle kohta eelkõige 4. oktoobri 1979. aasta arvamus 1/78, EKL 1979, lk 2871, punkt 56).

40. Eeltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb käesoleval juhul kõigepealt analüüsida lepingu eesmarke, samuti asjaomaste sätete üldist ülesehitust.

41. Artikli 1 lõike 2 esimese alapunkti kohaselt on lepingu põhieesmärgiks erinevate koostööaspektide arendamine lepinguosaliste vahel. Selle lõike esimeses alapunktis, samuti lepingu preambulis on eelkõige esile tõstetud esiteks lepingosaliste suhete arendamine ühise huvi valdkondades ja teiseks India arengupingutuste toetamine. Eelnimetatud viimases alapunktis on eriti rõhutatud majanduskoostöö arendamist.

42. Samal ajal kui lepingu artiklid 2–4 käsitlevad üldisemalt lepinguosaliste kaubandussuhteid ja majanduskoostööd, sisaldavad artiklid 5–15 ja 17–19 õigusnorme konkreetsete valdkondade kohta, millest enamik on seotud majanduskoostööga.

43. Lepingu artikkel 16 reguleerib arengukoostööd üldiselt. Selle lõikes 1 on sätestatud, et ühendus „[...] on valmis tugevdama ja tõhustama koostööd, et toetada India enda jõupingutusi säästva majandusarengu ning rahva sotsiaalse arengu saavutamiseks konkreetsete projektide ja programmide kaudu”. Samas lõikes on seejärel öeldud, et „ühenduse abi on kooskõlas ühenduse poliitikate, õigusnormide ja koostööks

kättesaadavate finantsvahendite seatud piirangutega, samuti välja töötatud arengustrateegiaga”. Artikli 16 lõikes 2 on muuhulgas sätestatud, et „projektid ja programmid suunatakse vaesemale osale elanikkonnast”.

44. Sellest analüüsist tuleneb, et lepingus ette nähtud koostööd on täpsustatud, võttes arvesse eriti arenguriigi vajadusi, ja järelikult aitab see soodustada eelkõige asutamislepingu artikli 130u lõikes 1 nimetatud eesmärkide saavutamist.

45. Mis puudutab täpsemalt lepingu konkreetseid valdkondi käsitlevaid sätteid, siis need kehtestavad lepinguosaliste vahelise koostöö raamistikku. Kui neid hinnata tervikuna, siis nähtub, et nendes on piirduakse valdkondade, milles koostööd tehakse, kindlaks määramisega ning täpsustatakse mõningaid aspekte ja tegevusi, millel on eriline tähtsus. Seevastu ei sisalda nimetatud sätted koostöö elluviimise konkreetsete viiside regulatsiooni igas konkreetsetes kavandatavas valdkonnas.

46. Seda järeldust kinnitab asjaolu, et lepingu osade sätete eesmärk on laiendada ja täiendada koostööd uute meetmetega. Seega on artikli 22 lõike 2 viiendas alapunktis sätestatud, et artiklis ette nähtud ühiskomisjonile on on ülesandeks tehtud ka võimalike ühenduse ja India vahel sõlmitud või sõlmitavate valdkondlike kokkulepete nõuetekohase toimimise tagamine. Artikli 24 lõige 1 näeb samuti ette võimaluse edendada ja täiendada koostööd konkreetseid sektoreid või valdkondi käsitlevate kokkulepete kaudu. Lisaks võivad mõlemad lepinguosalisel artikli 24 lõike 2 järgi esitada lepingu raames ettepanekuid koostöö laiendamiseks. Viimasena on artiklis 25 rõhutatud, et ei leping ega ükski selle alusel võetud meede ei mõjuta mingil viisil ühenduste liikmesriikide õigust kahepoolseteks tegevusteks India Vabariigiga majanduskoostöö vallas või vajaduse korral uute majanduskoostöölepingute sõlmimiseks.

47. Järelikult ei eelda konkreetsetes valdkonnas koostöö ette nägevate sätete lisamine veel iseenesest üldise volituse olemasolu, mis võimaldab võtta ükskõik missugust tüüpi koostöömeedet selles valdkonnas. Seega ei määra see ette kindlaks volituste jaotumist ühenduse ja liikmesriikide vahel ega ühenduse aktide õiguslikku alust koostöö elluviimiseks niisuguses valdkonnas.

48. Selle analüüsi põhjendatuse kontrollimiseks tuleb veel täpsemalt analüüsida iga Portugali valitsuse vaidlustatud sätte eesmärki ja sisu.

Energeetika, turism ja kultuur

49. Portugali valitsus väidab, et lepingu energiat käsitlev artikkel 7 kujutab endast alust järgnevate konkreetsete, eelkõige normatiivsete meetmete vastuvõtmiseks, et viia ellu lepingus ette nähtud eesmärgid. Tegemist ei ole teisejärguliste klauslite või lihtsalt lepinguosaliste tahteavaldustega. See õigusnorm näeb ette eelkõige süvendatud koostöö niisugustes valdkondades nagu mittetraditsioonilised energiaallikad. Et puuduvad volitused võtta konkreetseid meetmeid selles valdkonnas, oleks ühendus pidanud kasutama asutamislepingu artiklit 235.

50. Mis puudutab lepingu artiklit 13, siis Portugali valitsus väidab, et selle sätte sõnastus näeb ette konkreetsete meetmed, eelkõige koolitusprogrammid. EÜ asutamislepingu

artikli 126 lõige 1 ja artikli 127 lõige 3 näevad aga selgelt ette, et ühendusel endal ei ole pädevust sõlmida lepingut turismi valdkonnas.

51. Mis puudutab kultuuri valdkonda, siis valitsus märgib kõigepealt, et EÜ asutamislepingu artikli 128 eesmärk on ainult edendada koostööd liikmesriikide vahel ja vajadusel toetada ja täiendada nende tegevust teatud valdkondades. Tegemist on seega ühenduse pädevusega, mis on selgelt allutatud kultuuripoliitika koordineerimise eesmärgile, mille iga liikmesriik on oma pädevusalas määratlenud. Tuleb möönda, et artikli 128 lõikes 3 on öeldud, et ühendus ja liikmesriigid soodustavad koostööd kolmandate riikidega, kuid see säte ei anna siiski ühendusele ühendusevälist pädevust. Portugali valitsus juhib tähelepanu asjaolule, et isegi kui tunnistada sellise pädevuse olemasolu, võib meetmeid nõukogus vastu võtta ainult ühehäälselt ja kaasotsustamismenetluse kohaselt. Portugali valitsus järeldab, et kultuuri käsitlevate sätete lisamine koostöölepingutesse kohustab vähemalt tuginema asutamislepingu artiklile 235 ja kasutama segalepingut.

52. Nõukogu ja komisjon on seisukohal, et lepingu energeetikat, turismi ja kultuuri käsitlevad sätted on lepingu põhieesmärkide suhtes teisejärgulised. Nendel sätetel ei ole niisiis arengukoostööst erinevad eesmärgid ja nad on lisaks ainult deklaratiivset laadi. Nõukogu lisab, et lepingu artikkel 7 ei näe ette süvendatud koostööd mittelepinguliste energiaallikate valdkonnas, vaid nimetab lihtsalt seda valdkonda kui ühte nendest, kus võib teha koostööd.

53. Esitatud põhjendustest lähtudes tuleb esiteks märkida, et Portugali valitsus ei vaidlusta, et lepingu energeetika, turismi ja kultuuri valdkondi käsitlevatel sätetel on artiklis 130u nimetatud eesmärgid.

54. Mis puudutab lepingu artiklite 7, 13 ja 15 kohaldamisala, siis tuleb võtta arvesse lepingu konkreetseid valdkondi käsitlevate sätete üldist ülesehitust, mis on esitatud käesoleva kohtuotsuse punktides 45–47. Analüüsidest artiklite 7, 13 ja 15 sõnastust, tuleb järeldada, et nende sätetes on ette nähtud koostööraamistik nimetatud valdkondades. Kõnesolevates sätetes kehtestatud kohustused energeetika, turismi ja kultuuri valdkonnas on kohustused üksnes teatud viisil käituda ja need ei kujuta endast arengukoostööst erinevaid eesmärke.

55. Et lepingusse lisatud artiklite 7, 13 ja 15 sätete kohaldamisala on kindlaks määratud, tuleb järeldada, et lepingusse nende sätete lisamisel tehtud otsus asutamislepingu artikli 130y alusel oli õigustatud.

Kontroll narkootikumide kuritarvitamise üle

56. Portugali valitsus on seisukohal, et lepingu artikkel 19 sisaldab konkreetset ja vastastikust kohustust kontrolli osas narkootikumide kuritarvitamise üle. Siiski kuulub see valdkond õiguslase ja siseasjades tehtava koostöö valdkonda (vt Euroopa Liidu lepingu artikli K.1 punkte 4 ja 9). Euroopa Liidu leping ainult kinnitas varasemat ühenduse praktikat, st liikmesriikide oma pädevuse olemasolu.

57. Hageja sõnul ei kujuta EÜ asutamislepingu artikkel 129, mis näeb ette, et rahvatervise valdkonnas võib ühendus meetmeid vastu võtta narkomaania ennetamiseks, endast õiguslikku alust, mis annaks ühendusele pädevuse otsuse tegemiseks; ühenduse tegevus peab piirduma julgustamismeetmete või soovitude vastuvõtmisega.

58. Nõukogu omakorda viitab mitme vastuvõetud ühenduse akti olemasolule, mis käsitlevad otseselt või kaudselt kontrolli narkootikumide kuritarvitamise üle, ja mille õiguslikku alust ei ole vaidlustatud. Et need aktid reguleerivad mitut narkootikumide kuritarvitamise üle teostatava kontrolli aspekti, on ühendusel paralleelse pädevuse põhimõttest lähtuvalt sama pädevus ka välissasjades.

59. Komisjon arvab, et ühenduse meetmete eesmärk narkootikumide kuritarvitamise üle teostatava kontrolli valdkonnas on muuhulgas kaasa aidata India majanduslikule ja ühiskondlikule arengule, ning väidab, et kontroll narkootikumide kuritarvitamise üle on ühenduse arenguabi lahutamatu osa. Selles osas viitab ta nõukogu 25. veebruari 1992. aasta määrusele (EMÜ) nr 443/92 Aasia ja Ladina-Ameerika arengumaadele finants- ja tehnilise abi andmise ja nende maadega tehtava majanduskoostöö kohta (EÜT L 52, lk 1), mis sisaldab sätet, milles on täpsustatud, et kontroll narkootikumide kuritarvitamise üle kuulub nende riikidega tehtava arengukoostöö valdkonda.

60. Kõigepealt tuleb asuda seisukohale, et iseenselt ei ole välistatud, et kontroll narkootikumide kuritarvitamise üle on meede, mis on vajalik artiklis 130u eesmärkide saavutamiseks, sest uimastite tootmine, nende tarvitamine ja nendega seotud tegevused võivad olla tõsisteks majandusliku ja ühiskondliku arengu takistajateks.

61. Seejärel tuleb kaaluda, kas lepingu artikkel 19 jääb lubatud piiridesse, mille puhul ei ole tarvis tugineda pädevusele ja õiguslikule alusele, mis on omased kontrollile narkootikumide kuritarvitamise üle.

62. Selles osas tuleb märkida, et artikkel 19 lõige 1 sisaldab ainult lihtsalt deklaratsiooni koostöö tegemiseks narkootikumide kuritarvitamise üle teostatava kontrolli valdkonnas. Lisaks on selles täpsustatud, et lepinguosalistes tegutsevad, järgides oma vastavaid volitusi.

63. Lepingu artikli 19 lõikes 2 on meetmete nimetamisega, mida koostöö hõlmab, kindlaks määratud koostöö sisu. Nende meetmete analüüsist tuleneb, et need võivad kujutada endast meetmeid, mis kuuluvad arengukoostöö eesmärkide hulka. Nimelt võivad selle lõike punktides a ja b nimetatud koolitamine, haridus, tervishoiu edendamine ja sõltlaste võõrutusravi, samuti meetmed alternatiivsete majandusvõimaluste soodustamiseks ühtida arengukoostöö ühiskondlik-majanduslike eesmärkidega. Nende meetmetega võib samastada narkootikumide kuritarvitamise ennetamise, ravi ja vähendamise osas, mis on ette nähtud sama lõike punktis c.

64. Mis puudutab järelevalvet lähteainekaubanduse üle, mis on samuti ette nähtud lõike 2 punktis c, siis see võib olla osa artiklis 130u määratletud eesmärkidest, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 61 märkis, sest tegemist on ühenduse panusega jõupingutustesse, mida tegi teine lepinguosaline uimastikaubanduse vastu võitlemiseks.

65. Artikli 19 lõike 2 osas tuleb kõigepealt tõdeda, et kohtuistungil väitis nõukogu esindaja, et see säte ei kohaldu niisuguse individuaalse teabe nagu isikuid käsitlev teave, pangakontod või konkreetsed tehingud, vaid ainult üldteave rahapesu probleemide osas.

66. See on nii üksnes ulatuses, mil teabevahetus on tihedalt seotud teiste artiklis 19, mille alapunktis d toodud säte kuulub arengukoostöö valdkonda kuuluvate tegevuste hulka, ette nähtud meetmetega. Sellist kitsendavat tõlgendust kinnitab selle sätte sõnastus, kuivõrd see piirab sätte kohaldamisala „asjakohasele teabele”. Selles osas tuleb ka märkida, et artikli 19 lõikes 1 on sõnaselgelt viidatud lepinguosaliste vastavatele volitustele ja mis puudutab ühendust, siis nimelt tema volitusele narkootikumide kuritarvitamise üle järelevalve teostamisel.

67. Lõpuks tuleb konkreetseid valdkondi käsitlevate sätete üldise ülesehituse osas asuda samale seisukohale nagu juba käesoleva kohtuotsuse punktides 45–47, et võttes arvesse nende sõnastust ja konteksti, ei saa isegi lepingu artikli 19 lõikes 2 täpsustatud meetmeid käsitlevad õigusnormid kujutada endast üldist laadi volitusi nende elluviimiseks.

68. Et artiklis 19 sätestatu on nüüd täpsustatamist leidnud, tuleb järeldada, et see artikkel ei eelda, et liikmesriigid osaleksid lepingu sõlmimises.

Intellektuaalomand

69. Mis puudutab lepingu artiklit 10, siis Portugali valitsus väidab, et eelkõige 15. novembri 1994. aasta arvamusest 1/94 (EKL 1994, lk I-5267) tuleneb, et intellektuaalomandi kaitse on valdkond, milles ühendusel ei ole ainupädevust.

70. Portugali valitsus järeldab, et vastavalt pädevuste paralleelsuse põhimõttele piisab asutamislepingu artiklitest 113 ja 130y, et anda ühendusele volitused, mis on vajalikud selle lepingulise kohustuse täitmiseks, mille ühendus lepingu artikliga 10 võttis.

71. Nõukogu väidab, et asjaolu, et ühenduse pädevus ei ole ainupädevus, ei tähenda iseenesest, et ühendus üksi ei või ühelgi juhul sõlmida seda valdkonda käsitlevaid sätteid sisaldavaid lepinguid. Ta arvab, et ühendusel on õigus sõlmida leping ilma liikmesriikide osavõtuta, võttes arvesse, et lepingu intellektuaalomandit käsitleval sätel on ainult piiratud ulatus ja see sisaldab lepingulisi kohustusi üksnes India Vabariigile.

72. Seega tuleb analüüsida, kas lepingu artikli 10 õiguslik alus võib olla vaidlustatud otsuses mainitud õiguslikuks aluseks, nimelt asutamislepingu artiklid 113 ja 130y.

73. Kõigepealt tuleb tõdeda, et selles artiklis silmas peetud intellektuaalomandi kaitse on niisugune, et aitab kaasa artikli 130u lõikes 1 ette nähtud arengumaade tõrgeteta ja järkjärgulise maailmamajandusse integreerumise eesmärgi saavutamisele.

74. Seejärel tuleb märkida, et artikli 10 esimene lause näeb üksnes ette, et lepinguosalist kohustuvad tagama intellektuaalomandi asjakohase ja tõhusa kaitse oma seaduste, õigusnormide ja poliitikate raames, seda kaitset vajadusel tugevdades.

75. Artikli 10 viimane lause näeb ette, et lepinguosalisel „võimaluse korral hõlbustavad juurdepääsu intellektuaalomandi organisatsioonide andmebaasidele”. Sellest sättest tuleneval kohustusel on aga ainult väga piiratud kohaldamisala ja see on teisejärguline, isegi võrreldes intellektuaalomandi kaitsega.

76. Selles olukorras tuleb järeldada, et lepingu artiklist 10 tulenevatel kohustustel ei ole niisugust ulatust, et need kujutaksid endast arengukoostöö eesmärkidest erinevaid eesmärke. Järelikult on asutamislepingu artikkel 130y artikli 10 lisamisel lepingusse piisavaks õiguslikuks aluseks.

77. Lisaks piisab lepingu artikli 10 kaubanduspoliitikaga seostamise osas sellest, kui märkida, et ühendusel on pädevus lisada välislepingutesse, mis lisaks kuuluvad artikli 113 valdkonda, teisejärgulisi täielikult nõuandemenetlusi reguleerivaid sätteid või sätteid, millega teist poolt kutsutakse üles tõstma intellektuaalomandi kaitse taset (vt selle kohta eespool, punktis 68 viidatud arvamust 1794).

Kaubanduspoliitika

78. Portugali valitsus väidab, et asutamislepingu artikkel 113 oleks lepingu sõlmimisel õigusliku alusena üleliigne. Selle väite kinnituseks märgib ta, et artikkel 130y kujutab endast piisavat õiguslikku alust lepingu kaubanduspoliitikat käsitlevatele sätetele, võttes arvesse, et lepingu peaeesmärk on arengukoostöö ja et ühendusel on pädevus võtta konkreetseid meetmeid ühise kaubanduspoliitika valdkonnas.

79. Selles osas piisab, kui märkida, et isegi eeldades, et see Portugali valitsuse väide on põhjendatud, on lepingu sõlmimiseks nõutav igal juhul kvalifitseeritud häälteenamus ja konsulteerimine parlamendiga vastavalt asutamislepingu artikli 228 lõike 2 esimesele lausele ja lõike 3 esimesele lausele. Portugali valitsuse esitatud väide on seega puhtalt formaalne, sest asjaolul, et asutamislepingu artikkel 113 võib olla õigusliku alusena lepingu sõlmimisel üleliigne, ei saa olla tagajärgi vaidlustatud lepingu sisu kindlaksmääramisele (vt selle kohta eespool viidatud 26. märtsi 1987. aasta otsust kohtuasjas komisjon vs. nõukogu, punkt 12, ja 23. veebruari 1988. aasta otsust kohtuasjas 131/86: Ühendkuningriik vs. nõukogu, EKL 1988, lk 905, punkt 11).

80. Kõikidest esitatud põhjendustest tulenevalt tuleb hagi jätta rahuldamata.

Kohtukulud

81. Kodukorra artikli 69 lõike 1 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Nõukogu nõudis, et kohtukulud mõistetakse välja Portugali Vabariigilt. Et kohtuvaidluse kaotas viimane, tuleb kohtukulud välja mõista temalt. Kodukorra artikli 69 lõike 4 esimese lõigu alusel kannavad menetluse astunud Taani Kuningriik, Kreeka Vabariik, Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik ning Euroopa Ühenduste Komisjon oma kohtukulud ise.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Portugali Vabariigilt.

3. Jätta Taani Kuningriigi, Kreeka Vabariigi, Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi ning Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulud nende endi kanda.

Rodríguez Iglesias

Mancini

Moitinho de Almeida

Murray

Sevón

Kakouris

Kapteyn

Gulmann

Edward

Puissochet

Hirsch

Jann

Wathelet

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 3. detsembril 1996 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias